

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Βασικές Οικονομικές Έννοιες

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

- **Ερωτήσεις της μορφής “σωστό-λάθος”**

Σημειώστε αν είναι σωστή ή λανθασμένη καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις, περιβάλλοντας με ένα κύκλο το αντίστοιχο γράμμα Σ ή Λ.

1. Καταναλωτικά και καταναλωτά αγαθά είναι ταυτόσημες έννοιες.	Σ	Λ
2. Το αυτοκίνητο μιας επιχείρησης είναι κεφαλαιουχικό αγαθό.	Σ	Λ
3. Η βενζίνη είναι διαρκές αγαθό.	Σ	Λ
4. Η έννοια της αγοράς περιλαμβάνει και τα μέσα με τα οποία μπορεί να πραγματοποιηθεί μια αγοραπωλησία.	Σ	Λ
5. Αν μια οικονομία παράγει σε ένα σημείο κάτω από την καμπύλη των παραγωγικών της δυνατοτήτων, τότε ορισμένοι ή όλοι οι παραγωγικοί συντελεστές της υποαπασχολούνται.	Σ	Λ
6. Ο συνδυασμός που αντιστοιχεί σε ένα σημείο πάνω από την καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων είναι ανέφικτος.	Σ	Λ
7. Ο καταμερισμός των έργων δημιουργεί μόνο προβλήματα σε μια οικονομία.	Σ	Λ
8. Οι ροές που εμφανίζονται στο οικονομικό κύκλωμα έχουν πάντοτε το ίδιο μέγεθος.	Σ	Λ

- **Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής**

Επιλέξτε τη σωστή απάντηση, θέτοντας σε κύκλο το κατάλληλο γράμμα.

1. Κεφαλαιουχικά αγαθά είναι
 - α) όλα τα διαρκή αγαθά.
 - β) όλα τα καταναλωτά αγαθά.

- γ) μόνο τα αγαθά που χρησιμοποιούνται στην παραγωγική διαδικασία από την οποία παράγονται άλλα αγαθά
- δ) μόνο τα αγαθά που χρησιμοποιούνται για την άμεση ικανοποίηση των αναγκών του ανθρώπου.
2. Ποιο από τα παρακάτω είναι καταναλωτό αγαθό;
- α) Το ηλεκτρικό ρεύμα
- β) Το βιβλίο
- γ) Το τραπέζι
- δ) Το αυτοκίνητο
3. Η καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων δείχνει
- α) τον κεφαλαιουχικό εξοπλισμό μιας οικονομίας.
- β) την ποσότητα των παραγωγικών συντελεστών μιας οικονομίας.
- γ) το βαθμό ανάπτυξης μιας οικονομίας.
- δ) κανένα από τα παραπάνω.
4. Αν μια οικονομία παράγει σε ένα σημείο κάτω από την καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων, τότε συνεπάγεται
- α) ότι η οικονομία παράγει περισσότερα καταναλωτικά παρά κεφαλαιουχικά αγαθά.
- β) ότι η οικονομία δεν παράγει αρκετά κεφαλαιουχικά αγαθά.
- γ) ότι η οικονομία απασχολεί πλήρως όλους τους παραγωγικούς της συντελεστές.
- δ) κανένα από τα παραπάνω.
5. Ένα από τα πλεονεκτήματα του καταμερισμού των έργων είναι ότι
- α) τα νοικοκυριά παράγουν μόνα τους σχεδόν όλα τα αγαθά που καταναλώνουν.
- β) η εργασία κάθε ατόμου είναι ανεξάρτητη από την εργασία των άλλων μελών της κοινωνίας.
- γ) κάθε άτομο κάνει ταυτόχρονα πολλές δουλειές και δεν πλήττει.
- δ) κάθε άτομο μπορεί να απασχοληθεί εκεί που μπορεί να αποδώσει περισσότερο.

6. Το βασικό οικονομικό πρόβλημα κάθε χώρας είναι
- α) η ανεπαρκής εκπαίδευση των εργαζομένων.
 - β) η κακή οργάνωση των επιχειρήσεων.
 - γ) η σχετική έλλειψη των παραγωγικών συντελεστών.
 - δ) η ελλιπής ενημέρωση των επιχειρήσεων για τις ανάγκες των καταναλωτών.

• **Ερωτήσεις συμπλήρωσης κενού**

Συμπληρώστε τα κενά των παρακάτω προτάσεων, τοποθετώντας όποιες λέξεις είναι κατάλληλες από αυτές που προηγούνται των προτάσεων. Να προσαρμόσετε τις λέξεις, αν χρειάζεται, στην κατάλληλη πτώση.

1. *χρήμα, έδαφος, κεφάλαιο, προϊόν*

Ο συντελεστής περιλαμβάνει όλα τα που χρησιμοποιούνται στην παραγωγική διαδικασία για την παραγωγή άλλων προϊόντων.

2. *σύστημα, άτομο, αγαθό, πρόβλημα*

Το οικονομικό κάθε κοινωνίας προέρχεται από τη διαφορά που υπάρχει μεταξύ του πλήθους των αναγκών που οι άνθρωποι επιδιώκουν να ικανοποιήσουν και του περιορισμένου όγκου των που υπάρχουν για την ικανοποίηση αυτών των αναγκών.

3. *κύκλωμα, είδος, σύνολο, πλεόνασμα*

Ο όρος οικονομικό χαρακτηρίζει το των σχέσεων που δημιουργούνται μεταξύ των βασικών μονάδων ενός οικονομικού συστήματος.

4. *άτομο, κύκλωμα, αποτέλεσμα, αγαθό*

Κάθε οικονομικό είναι παραγωγικής διαδικασίας στην οποία χρησιμοποιούνται οι συντελεστές της παραγωγής.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΑΝΟΙΚΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

• **Ερωτήσεις σύντομης απάντησης**

1. Ποια είναι τα τέσσερα ερωτήματα που εκφράζουν τα γενικά προβλήματα που μελετά η Πολιτική Οικονομία;
2. Τι είναι οικονομικά αγαθά και τι ελεύθερα αγαθά;
3. Σε ποιες κατηγορίες ταξινομούνται τα οικονομικά αγαθά;
4. Τι είναι αγορά;
5. Ποια είναι η βασική επιδίωξη του νοικοκυριού;
6. Ποιες είναι οι οικονομικές αποφάσεις που παίρνει το νοικοκυριό σχετικά με τη χρησιμοποίηση του εισοδήματός του; Να αναφέρετε τέσσερις παράγοντες που επηρεάζουν αυτές τις αποφάσεις.
7. Ποιος είναι ο αντικειμενικός σκοπός της επιχείρησης;
8. Ποιος είναι ο αντικειμενικός σκοπός των εργατικών σωματείων;
9. Ποια είναι η βασική επιδίωξη του κράτους;
10. Τι σημαίνει παραγωγική διαδικασία;
11. Σε ποιες κατηγορίες ταξινομούνται οι παραγωγικοί συντελεστές και τι περιλαμβάνει η κάθε κατηγορία;
12. Τι δείχνει η καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων;
13. Τι σημαίνει ο όρος κόστος ευκαιρίας;
14. Τι είναι καταμερισμός των έργων ή της εργασίας;
15. Ποια είναι τα πλεονεκτήματα του καταμερισμού των έργων;
16. Τι είναι χρήμα;
17. Ποιες ροές εμφανίζονται στο διάγραμμα του οικονομικού κυκλώματος;
18. Ποιο είναι το κύριο οικονομικό πρόβλημα κάθε κοινωνίας;

• **Ερωτήσεις ελεύθερης ανάπτυξης - Ασκήσεις**

1. Σχεδιάστε την καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων μιας υποθετικής οικονομίας και ερμηνεύστε το διάγραμμα.
2. Περιγράψτε τις ροές αγαθών, παραγωγικών συντελεστών και χρήματος που εμφανίζονται στο διάγραμμα του οικονομικού κυκλώματος.
3. Εξηγήστε γιατί ο καταμερισμός των έργων οδηγεί στην αύξηση της παραγωγής.
4. Έστω ότι μια οικονομία παράγει μόνο δύο αγαθά, X και Ψ, χρησιμοποιώντας όλους τους παραγωγικούς συντελεστές με την υπάρχουσα τεχνολογία. Οι

μέγιστοι συνδυασμοί ποσοτήτων του X και Ψ που είναι δυνατόν να παραχθούν δίνονται στον παρακάτω πίνακα:

Συνδυασμός παραγωγής	Ποσότητα αγαθού X (τόνοι ανά έτος)	Ποσότητα αγαθού Ψ (τόνοι ανά έτος)
A	0	40
B	80	30
Γ	150	20
Δ	210	10
E	260	0

- α) Να κατασκευάσετε την καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων και να υπολογίσετε το κόστος ευκαιρίας του X σε όρους του Ψ και του Ψ σε όρους του X . Είναι οι συνδυασμοί K ($X = 80, \Psi = 25$) και Π ($X = 150, \Psi = 25$) εφικτοί και γιατί;
- β) Εάν η ποσότητα του X είναι 94, να υπολογίσετε με τη βοήθεια του κόστους ευκαιρίας τη μέγιστη ποσότητα του Ψ . Είναι ο συνδυασμός M ($X = 101, \Psi = 27$) εφικτός και γιατί;
- γ) Υποθέστε ότι μια τεχνολογική ανακάλυψη κάνει εφικτή την αύξηση της παραγωγής του Ψ κατά 20%. Να κατασκευάσετε τη νέα καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων.
5. Στην παραπάνω άσκηση, υποθέστε ότι οι μέγιστοι συνδυασμοί ποσοτήτων του X και Ψ που είναι δυνατόν να παραχθούν, δίνονται από τη σχέση: $\Psi = 100 - 2X$.
- α) Να κατασκευάσετε την καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων και να υπολογίσετε το κόστος ευκαιρίας του Ψ σε όρους του X . Τι παρατηρείτε;
- β) Είναι οι συνδυασμοί A ($X = 25, \Psi = 55$) και B ($X = 30, \Psi = 35$) εφικτοί και γιατί;

**ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΜΟΡΦΗΣ «ΣΩΣΤΟ - ΛΑΘΟΣ»
ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΜΗΣ ΑΠΑΝΤΗΣΗΣ**

1. **A.** Σημειώστε αν η παρακάτω πρόταση είναι σωστή ή λανθασμένη, περιβάλλοντας με ένα κύκλο το αντίστοιχο γράμμα Σ ή Λ.
Το ίδιο αγαθό ανάλογα με τη χρήση του, μπορεί να είναι κεφαλαιουχικό ή καταναλωτικό αγαθό. Σ Λ
- B.** Δικαιολογήστε την απάντησή σας.
2. **A.** Σημειώστε αν η παρακάτω πρόταση είναι σωστή ή λανθασμένη, περιβάλλοντας με ένα κύκλο το αντίστοιχο γράμμα Σ ή Λ.
Εάν μια οικονομία παράγει σ' ένα σημείο κάτω από την καμπύλη των παραγωγικών δυνατοτήτων και θέλει να αυξήσει την παραγωγή του ενός αγαθού, τότε θα πρέπει οπωσδήποτε να μειώσει την παραγωγή του άλλου. Σ Λ
- B.** Δικαιολογήστε την απάντησή σας.
3. **A.** Σημειώστε αν η παρακάτω πρόταση είναι σωστή ή λανθασμένη, περιβάλλοντας με ένα κύκλο το αντίστοιχο γράμμα Σ ή Λ.
Το κύριο οικονομικό πρόβλημα κάθε κοινωνίας είναι η σχετική έλλειψη αγαθών. Σ Λ
- B.** Δικαιολογήστε την απάντησή σας.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Η ζήτηση των αγαθών

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

- **Ερωτήσεις της μορφής “σωστό-λάθος”**

Σημειώστε αν είναι σωστή ή λανθασμένη καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις, περιβάλλοντας με ένα κύκλο το αντίστοιχο γράμμα Σ ή Λ.

1. Κάθε φορά που μεταβάλλεται η τιμή ενός αγαθού, μεταβάλλεται και η ζήτησή του. Σ Λ
2. Όταν αυξάνεται η τιμή ενός αγαθού, η ζήτησή του μειώνεται. Σ Λ
3. Αν δυο αγαθά είναι υποκατάστατα και μειωθεί η τιμή του ενός, τότε θα αυξηθεί η ζήτηση του άλλου. Σ Λ
4. Αν δυο αγαθά είναι συμπληρωματικά και αυξηθεί η ζήτηση του ενός, τότε θα μειωθεί η ζήτηση του άλλου. Σ Λ
5. Όταν $|E_D| < 1$, η ζήτηση είναι ελαστική. Σ Λ
6. Αν η ζήτηση είναι ελαστική και μειωθεί η τιμή, η συνολική δαπάνη των καταναλωτών θα αυξηθεί. Σ Λ
7. Αν η ζήτηση είναι ανελαστική και μειωθεί η τιμή, η συνολική δαπάνη των καταναλωτών θα μειωθεί. Σ Λ
8. Η εισοδηματική ελαστικότητα των κανονικών αγαθών είναι αρνητική. Σ Λ

- **Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής**

Επιλέξτε τη σωστή απάντηση, θέτοντας σε κύκλο το κατάλληλο γράμμα.

1. Η γραφική παράσταση της συνάρτησης της ζήτησης που έχει τον τύπο:
 $Q_D = \alpha + \beta P$
 - α) είναι ευθεία γραμμή.
 - β) είναι καμπύλη.
 - γ) είναι ισοσκελής υπερβολή.
 - δ) θα μπορούσε να είναι οτιδήποτε από τα παραπάνω.
2. Ποια από τα παρακάτω αγαθά είναι συμπληρωματικά;

- α) Το κρασί και η μπύρα
- β) Τα σπίρτα και ο αναπτήρας
- γ) Το βούτυρο και η μαργαρίνη
- δ) Η φωτογραφική μηχανή και το φιλμ

3. Αν τα αγαθά X και Ψ είναι υποκατάστατα, μια αύξηση της τιμής του X, θα επιφέρει
- α) μείωση στη ζήτηση του X.
 - β) αύξηση στη ζήτηση του Ψ.
 - γ) αύξηση στη ζητούμενη ποσότητα του X και μείωση στη ζητούμενη ποσότητα του Ψ.
 - δ) κανένα από τα παραπάνω.
4. Τα αγαθά των οποίων η ζήτηση μειώνεται όταν αυξάνεται το εισόδημα των καταναλωτών, ονομάζονται
- α) κανονικά αγαθά.
 - β) κατώτερα αγαθά.
 - γ) συμπληρωματικά αγαθά.
 - δ) υποκατάστατα αγαθά.

• **Ερωτήσεις συμπλήρωσης κενού**

Συμπληρώστε τα κενά των παρακάτω προτάσεων, τοποθετώντας όποιες λέξεις είναι κατάλληλες από αυτές που προηγούνται των προτάσεων. Να προσαρμόσετε τις λέξεις, αν χρειάζεται, στην κατάλληλη πτώση.

1. παραγωγή, αγορά, χρησιμότητα, συμπεριφορά

Η επιδίωξη της μέγιστης αποτελεί το βασικό χαρακτηριστικό της του καταναλωτή στη ζήτηση αγαθών.

2. διάρκεια, ένταση, ικανοποίηση, παραγωγή

Όσο αυξάνεται η ποσότητα ενός συγκεκριμένου αγαθού που χρησιμοποιείται για την ικανοποίηση μιας ανάγκης, τόσο η αυτής της ανάγκης μειώνεται, ώσπου επέρχεται πλήρης ή κορεσμός.

3. προσφορά, παραγωγή, ελαστικότητα, ποιότητα, τιμή, ζήτηση

Η ποσοστιαία μεταβολή της ζητούμενης ποσότητας ως προς την ποσοστιαία μεταβολή της τιμής ονομάζεται ως προς την

4. *ποσότητα, ελαστικότητα, τιμή, προσφορά*

Όταν η καμπύλη ζήτησης είναι ισοσκελής υπερβολή, τότε σε όλο το μήκος της καμπύλης η της ζήτησης είναι σε απόλυτη ίση με τη μονάδα.

5. *πραγματική, αρνητική, θετική, εισοδηματική*

Η ελαστικότητα των κανονικών αγαθών είναι

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΑΝΟΙΚΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

• *Ερωτήσεις σύντομης απάντησης*

1. Τι είναι οικονομικές ανάγκες;
2. Ποιες είναι οι ιδιότητες των αναγκών;
3. Ποιοι είναι οι βασικοί λόγοι που συντελούν στον πολλαπλασιασμό και στην εξέλιξη των αναγκών;
4. Τι σημαίνει ορθολογικός καταναλωτής;
5. Πότε ο ορθολογικός καταναλωτής βρίσκεται σε ισορροπία;
6. Τι αναφέρει ο νόμος της ζήτησης;
7. Τι είναι η καμπύλη ζήτησης;
8. Σε τι διαφέρει η ατομική από την αγοραία καμπύλη ζήτησης;
9. Ποιοι παράγοντες δεχόμαστε ότι παραμένουν σταθεροί όταν μελετάμε τις μεταβολές στις ζητούμενες ποσότητες ενός αγαθού καθώς μεταβάλλεται η τιμή του;
10. Ποιοι είναι οι βασικότεροι προσδιοριστικοί παράγοντες της ζήτησης;
11. Τι είναι υποκατάστατα αγαθά;
12. Τι είναι συμπληρωματικά αγαθά;
13. Τι είναι ελαστικότητα ζήτησης;
14. Πότε η ζήτηση χαρακτηρίζεται ελαστική και πότε ανελαστική;
15. Τι είναι εισοδηματική ελαστικότητα;
16. Τι είναι κανονικό και τι κατώτερο αγαθό;

• **Ερωτήσεις ελεύθερης ανάπτυξης - Ασκήσεις**

1. Περιγράψτε με τη βοήθεια διαγράμματος τη διαφορά μεταξύ της μεταβολής της ζητούμενης ποσότητας και της μεταβολής της ζήτησης.
2. Δείξτε διαγραμματικά πώς η αύξηση της τιμής του μοσχαρίσιου κρέατος επηρεάζει τη ζήτηση του χοιρινού κρέατος.
3. Η ζήτηση ενός αγαθού X δίνεται από τη συνάρτηση: $Q_D = 200 - P$.
 - α) Να παρασταθεί γραφικά η ζήτηση του X.
 - β) Να υπολογίσετε την ελαστικότητα της ζήτησης στα σημεία: A (P_1, Q_1), B (P_2, Q_2), Γ (P_3, Q_3), όταν $P_1 = 150$, $P_2 = 100$ και $P_3 = 50$. Τι παρατηρείτε;
4. Έστω ότι η τοξοειδής ελαστικότητα είναι $E_{AB} = - 1,75$ και A ($P_A = 20$, $Q_A = 15$), B ($P_B = 15$, $Q_B = \dots$).
 - α) Να υπολογίσετε το Q_B .
 - β) Να επαληθεύσετε με τα παραπάνω δεδομένα ότι $|E_A| > |E_{AB}| > |E_B|$.
5. Δίνεται ο παρακάτω πίνακας:

	Τιμή	Ζητούμενη Ποσότητα	Εισόδημα Καταναλωτών
A	100	10.000	20.000
B	100	9.000	17.000
Γ	95	9.405	17.000

- α) Να βρεθεί η εισοδηματική ελαστικότητα E_{Y_A} (από το A στο B).
 - β) Να βρεθεί η ελαστικότητα ζήτησης E_B .
6. Αρχικά η ζητούμενη ποσότητα είναι 20 μονάδες. Αν μειωθεί η τιμή κατά 10% ($E_D = - 2$) και μετά αυξηθεί το εισόδημα ($E_Y = 1$) και η τελική ζητούμενη ποσότητα είναι 30 μονάδες, να βρεθεί η ποσοστιαία μεταβολή του εισοδήματος.

7. Στην τιμή $P_A = 10$ δρχ., η συνολική δαπάνη των καταναλωτών για το αγαθό X είναι 1.000 δρχ. Αν μειωθεί η τιμή του X από $P_A = 10$ δρχ. σε $P_B = 8$ δρχ. (ceteris paribus) και η συνολική δαπάνη των καταναλωτών για το αγαθό X αυξηθεί κατά 20%, να υπολογιστεί η ελαστικότητα της ζήτησης στο σημείο A (P_A, Q_A).

**ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΜΗΣ ΑΠΑΝΤΗΣΗΣ**

1. **A.** Επιλέξτε τη σωστή απάντηση, θέτοντας σε κύκλο το κατάλληλο γράμμα.
Ποια από τα παρακάτω αγαθά είναι υποκατάστατα;
α) Το ψυγείο και το ηλεκτρικό ρεύμα
β) Η φούστα και η μπλούζα
γ) Το μήλο και το πορτοκάλι
δ) Όλα τα παραπάνω
- B.** Δικαιολογήστε την απάντησή σας.
2. **A.** Επιλέξτε τη σωστή απάντηση, θέτοντας σε κύκλο το κατάλληλο γράμμα.
Μια αύξηση της τιμής του καφέ, θα επιφέρει
α) αύξηση στη ζητούμενη ποσότητα της ζάχαρης.
β) μείωση στη ζήτηση της ζάχαρης.
γ) μείωση στη ζήτηση του καφέ.
δ) αύξηση στη ζητούμενη ποσότητα του καφέ.
- B.** Δικαιολογήστε την απάντησή σας.

ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Η παραγωγή της επιχείρησης και το κόστος

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

• *Ερωτήσεις της μορφής “σωστό-λάθος”*

Σημειώστε αν είναι σωστή ή λανθασμένη καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις, περιβάλλοντας με ένα κύκλο το αντίστοιχο γράμμα Σ ή Λ.

1. Η οικονομική επιστήμη διακρίνει δύο περιόδους παραγωγής, τη βραχυχρόνια και τη μακροχρόνια.	Σ	Λ
2. Στη μακροχρόνια περίοδο παραγωγής, όλοι οι παραγωγικοί συντελεστές είναι σταθεροί.	Σ	Λ
3. Όταν το οριακό προϊόν γίνεται μηδέν, το συνολικό προϊόν αποκτά τη μέγιστη τιμή του.	Σ	Λ
4. Ο νόμος της φθίνουσας απόδοσης ισχύει μόνο στη μακροχρόνια περίοδο που η τεχνολογία μεταβάλλεται.	Σ	Λ
5. Οι δαπάνες που καταβάλλονται για τους μεταβλητούς συντελεστές αποτελούν το σταθερό κόστος της επιχείρησης.	Σ	Λ
6. Το οριακό κόστος δείχνει το ρυθμό με τον οποίο μεταβάλλεται το συνολικό κόστος, όταν μεταβάλλεται η παραγωγή κατά μία μονάδα.	Σ	Λ
7. Η καμπύλη του οριακού κόστους ανερχόμενη συναντά τις καμπύλες του μέσου μεταβλητού και του μέσου συνολικού κόστους στα κατώτατα σημεία τους.	Σ	Λ
8. Όταν το μέσο προϊόν λαμβάνει τη μεγαλύτερη τιμή του, το μέσο μεταβλητό κόστος λαμβάνει τη μικρότερη τιμή του.	Σ	Λ
9. Όταν αυξάνεται το οριακό προϊόν, αυξάνεται και το οριακό κόστος.	Σ	Λ
10. Η καμπύλη του οριακού κόστους βρίσκεται κάτω από την καμπύλη του μέσου μεταβλητού κόστους όσο το τελευταίο		

μειώνεται.	Σ	Λ
11. Η καθοδική πορεία της καμπύλης του μέσου και οριακού κόστους στη μακροχρόνια περίοδο οφείλεται στις «αντιοικονομίες κλίμακας».	Σ	Λ

• **Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής**

Επιλέξτε τη σωστή απάντηση, θέτοντας σε κύκλο το κατάλληλο γράμμα.

1. Το οριακό προϊόν της εργασίας είναι
 - α) η μεταβολή που επέρχεται στο μέσο προϊόν εξαιτίας της παρουσίας του επιπλέον εργάτη.
 - β) η μεταβολή που επέρχεται στο συνολικό προϊόν εξαιτίας της προσθήκης κάθε φορά στην παραγωγή του τελευταίου εργάτη.
 - γ) το προϊόν που παράγει κάθε φορά ο συγκεκριμένος επιπλέον εργάτης.
 - δ) όλα τα παραπάνω.

2. Όταν το συνολικό προϊόν λαμβάνει τη μέγιστη τιμή του,
 - α) το οριακό προϊόν είναι επίσης στη μέγιστη τιμή του.
 - β) το μέσο προϊόν είναι επίσης στη μέγιστη τιμή του.
 - γ) το οριακό προϊόν είναι μηδέν.
 - δ) το μέσο προϊόν είναι μηδέν.

3. Όταν το συνολικό προϊόν λαμβάνει τη μέγιστη τιμή του,
 - α) το οριακό κόστος έχει την ελάχιστη τιμή του.
 - β) το μέσο μεταβλητό κόστος έχει την ελάχιστη τιμή του.
 - γ) η τιμή του οριακού κόστους είναι μικρότερη από την τιμή του μέσου μεταβλητού κόστους.
 - δ) η τιμή του οριακού κόστους είναι μεγαλύτερη από την τιμή του μέσου μεταβλητού κόστους.

4. Όταν το οριακό προϊόν αρχίζει να μειώνεται,

- α) το μέσο μεταβλητό κόστος αρχίζει να αυξάνεται.
- β) το οριακό κόστος συνεχίζει να μειώνεται.
- γ) η τιμή του οριακού κόστους είναι μεγαλύτερη από την τιμή του μέσου μεταβλητού κόστους.
- δ) η τιμή του οριακού κόστους είναι μικρότερη από την τιμή του μέσου μεταβλητού κόστους.

5. Η ανοδική πορεία της καμπύλης του μέσου και οριακού κόστους στη μακροχρόνια περίοδο, οφείλεται
- α) αποκλειστικά στο νόμο της φθίνουσας απόδοσης.
 - β) αποκλειστικά στις οικονομίες κλίμακας.
 - γ) στο νόμο της φθίνουσας απόδοσης και στις οικονομίες κλίμακας.
 - δ) σε κανένα από τα παραπάνω.

• **Ερωτήσεις αντιστοίχισης**

Να συμπληρώσετε δίπλα από κάθε κενό της στήλης Α, τον αριθμό που αντιστοιχεί από τη στήλη Β.

1.

A	B
___ Μέσο προϊόν	1. η μεταβολή που επέρχεται στο συνολικό προϊόν όταν μεταβάλλεται ο μεταβλητός συντελεστής κατά μία μονάδα
___ Οριακό προϊόν	2. η μεταβολή που επέρχεται στο μέσο προϊόν όταν μεταβάλλεται ο μεταβλητός συντελεστής κατά μία μονάδα
___ Μέσο κόστος	3. ο λόγος του συνολικού προϊόντος προς τις μονάδες όλων των συντελεστών παραγωγής
___ Οριακό κόστος	4. ο λόγος του συνολικού προϊόντος προς τις μονάδες του μεταβλητού συντελεστή
	5. η μεταβολή που επέρχεται στο μέσο σταθερό κόστος όταν μεταβάλλεται η παραγωγή κατά μία μονάδα
	6. η μεταβολή που επέρχεται στο συνολικό κόστος όταν μεταβάλλεται η παραγωγή κατά μία μονάδα
	7. ο λόγος του συνολικού κόστους προς την ποσότητα παραγωγής
	8. ο λόγος του μεταβλητού κόστους προς την ποσότητα παραγωγής

2.

A

___ Όταν το οριακό προϊόν είναι στη μέγιστη τιμή του ...

___ Όταν το συνολικό προϊόν είναι στη μέγιστη τιμή του ...

___ Όταν το μέσο προϊόν είναι στη μέγιστη τιμή του ...

B

1. το μέσο συνολικό κόστος είναι στην ελάχιστη τιμή του

2. η τιμή του οριακού προϊόντος είναι ίση με την τιμή του μέσου προϊόντος

3. η τιμή του μέσου προϊόντος είναι μηδενική

4. το οριακό κόστος είναι στην ελάχιστη τιμή του

5. η τιμή του οριακού προϊόντος είναι μηδενική

• **Ερωτήσεις συμπλήρωσης κενού**

Συμπληρώστε τα κενά των παρακάτω προτάσεων, τοποθετώντας όποιες λέξεις είναι κατάλληλες από αυτές που προηγούνται των προτάσεων. Να προσαρμόσετε τις λέξεις, αν χρειάζεται, στην κατάλληλη πτώση.

1. διαδικασία, σχέση, δυνατότητα, συνάρτηση

Η παραγωγής εκφράζει τη που συνδέει τη μέγιστη ποσότητα προϊόντος, που μπορεί να παραχθεί σε ορισμένο χρόνο, με συγκεκριμένες ποσότητες συντελεστών.

2. οριακό, μέσο, συνολικό, σταθερό

Η καμπύλη του προϊόντος τέμνει πάντοτε την καμπύλη του προϊόντος από πάνω προς τα κάτω στη μέγιστη τιμή του.

3. απόδοση, πορεία, καμπύλη, διαπίστωση

Ο νόμος της φθίνουσας είναι μια εμπειρική που ισχύει για κάθε παραγωγική διαδικασία.

4. *βραχυχρόνιο, μεταβλητό, συνολικό, μακροχρόνιο, σταθερό, προσωρινό*
Όσο η παραγωγή αυξάνεται, η σημασία του μέσου κόστους μειώνεται και το μέσο κόστος επηρεάζεται κυρίως από το μέσο κόστος και ακολουθεί την ίδια ανοδική πορεία με αυτό.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΑΝΟΙΚΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

• *Ερωτήσεις σύντομης απάντησης*

1. Τι εννοούμε με τον όρο παραγωγή;
2. Τι είναι βραχυχρόνια και τι μακροχρόνια περίοδος παραγωγής;
3. Τι εκφράζει η συνάρτηση παραγωγής;
4. Τι είναι συνολικό προϊόν;
5. Τι είναι μέσο και τι οριακό προϊόν;
6. Τι δηλώνει ο νόμος της φθίνουσας απόδοσης;
7. Τι είναι μέσο σταθερό, μέσο μεταβλητό και μέσο συνολικό κόστος;
8. Τι είναι οριακό κόστος;
9. Πού οφείλεται η πορεία της καμπύλης του μέσου και του οριακού κόστους στη μακροχρόνια περίοδο;
10. Σε ποιους παράγοντες οφείλονται οι οικονομίες κλίμακας;
11. Από ποιους παράγοντες προέρχονται οι αντιοικονομίες κλίμακας;

• *Ερωτήσεις ελεύθερης ανάπτυξης - Ασκήσεις*

1. Σχολιάστε την πρόταση: «Η πορεία της καμπύλης τόσο του μέσου όσο και του οριακού κόστους στη μακροχρόνια περίοδο φαίνεται να μοιάζει με τη συμπεριφορά των αντίστοιχων μεγεθών κόστους στη βραχυχρόνια περίοδο, όμως η αιτία της πορείας τους είναι διαφορετική».
2. Σχεδιάστε τις αντιπροσωπευτικές καμπύλες του μέσου και οριακού προϊόντος και τις αντίστοιχες του μέσου μεταβλητού και οριακού κόστους στη βραχυχρόνια περίοδο παραγωγής. Χρησιμοποιήστε δύο διαγράμματα, το ένα κάτω από το άλλο. Στη συνέχεια, περιγράψτε τη σχέση μεταξύ του οριακού και μέσου προϊόντος και τη σχέση μεταξύ του οριακού και μέσου μεταβλητού κόστους.

3. Στον παρακάτω πίνακα δίνεται η βραχυχρόνια συνάρτηση παραγωγής μιας επιχείρησης (ο μοναδικός μεταβλητός συντελεστής είναι η εργασία).

Αριθμός εργατών (L)	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Συνολικό προϊόν (Q)	0	11	40	75	128	175	216	245	256	243

- α) Να παρασταθεί γραφικά το συνολικό προϊόν.
 β) Να εξηγήσετε γιατί η πορεία της καμπύλης του συνολικού προϊόντος που σχεδιάσατε οφείλεται στο νόμο της φθίνουσας απόδοσης.
 γ) Να σημειώσετε με το γράμμα Φ το σημείο της καμπύλης του συνολικού προϊόντος στο οποίο εμφανίζεται ο νόμος της φθίνουσας απόδοσης.
4. Να συμπληρωθεί ο παρακάτω πίνακας:

Αριθμός εργατών (L)	Συνολικό προϊόν (Q)	Οριακό προϊόν (MP)	Μέσο προϊόν (AP)
0			
1	10		
2			11
3		17	
4	54		
5	60		
6		0	
7			7

5. Τα δεδομένα του παρακάτω πίνακα αφορούν μια επιχείρηση που λειτουργεί στη βραχυχρόνια περίοδο.

Αριθμός εργατών (L)	Συνολικό προϊόν (Q)	Οριακό προϊόν (MP)	Μέσο προϊόν (AP)	Οριακό κόστος (MC)	Μέσο μεταβλητό κόστος (AVC)
0					
1		8		756	
2			10		
3				378	
4					432

5				252	
6			16		
7		9			

Να συμπληρωθεί ο παραπάνω πίνακας αν είναι γνωστό ότι ο μοναδικός μεταβλητός συντελεστής είναι η εργασία.

6. Δίνεται ο παρακάτω πίνακας:

Συνολικό προϊόν (Q)	Οριακό κόστος (MC)	Μεταβλητό κόστος (VC)	Σταθερό κόστος (FC)	Συνολικό κόστος (TC)
0			10.000	
8		7.360		
	620			24.800
	470	22.320		

α) Να συμπληρωθεί ο πίνακας.

β) Να βρεθεί το μέσο συνολικό κόστος της 10ης μονάδας παραγωγής.

γ) Να βρεθεί πόσο μεταβάλλεται το συνολικό κόστος όταν η παραγωγή μεταβάλλεται από 18 σε 28 μονάδες.

7. Όταν η επιχείρηση απασχολεί 5, 6 και 7 εργάτες, οι μονάδες του συνολικού προϊόντος είναι 80, 96 και 105 αντίστοιχα. Αν το σταθερό κόστος είναι 10.000 δρχ. και οι μόνοι μεταβλητοί συντελεστές είναι η εργασία και οι πρώτες ύλες, με εργατικό μισθό 6.048 δρχ. και κόστος πρώτων υλών 10 δρχ. ανά μονάδα προϊόντος, να υπολογίσετε πόσες μονάδες αυξάνεται η παραγωγή όταν το συνολικό κόστος αυξάνεται από 45.308 δρχ. σε 52.704 δρχ.

8. Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα, χρησιμοποιώντας τις σχέσεις μεταξύ των μεγεθών του κόστους παραγωγής.

Συνολικό προϊόν (Q)	Οριακό κόστος (MC)	Μεταβλητό κόστος (VC)	Σταθερό κόστος (FC)	Συνολικό κόστος (TC)	Μέσο μεταβλητό κόστος (AVC)	Μέσο σταθερό κόστος (AFC)	Μέσο συνολικό κόστος (ATC)
0				100			
8	756						
20							609,8
36		18144					

**ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΜΟΡΦΗΣ «ΣΩΣΤΟ - ΛΑΘΟΣ»
ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΜΗΣ ΑΠΑΝΤΗΣΗΣ**

1. **A.** Σημειώστε αν η παρακάτω πρόταση είναι σωστή ή λανθασμένη, περιβάλλοντας με ένα κύκλο το αντίστοιχο γράμμα Σ ή Λ.
Ο νόμος της φθίνουσας απόδοσης εμφανίζεται όταν το συνολικό προϊόν αρχίζει να μειώνεται. Σ Λ
B. Δικαιολογήστε την απάντησή σας.
2. **A.** Σημειώστε αν η παρακάτω πρόταση είναι σωστή ή λανθασμένη, περιβάλλοντας με ένα κύκλο το αντίστοιχο γράμμα Σ ή Λ.
Όσο η παραγωγή αυξάνεται, το μέσο συνολικό κόστος επηρεάζεται κυρίως από το μέσο σταθερό κόστος. Σ Λ
B. Δικαιολογήστε την απάντησή σας.
3. **A.** Σημειώστε αν η παρακάτω πρόταση είναι σωστή ή λανθασμένη, περιβάλλοντας με ένα κύκλο το αντίστοιχο γράμμα Σ ή Λ.
Οι μεταβολές του οριακού κόστους είναι μικρότερες από αυτές του μέσου κόστους. Σ Λ
B. Δικαιολογήστε την απάντησή σας.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Η προσφορά των αγαθών

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

- **Ερωτήσεις της μορφής “σωστό-λάθος”**

Σημειώστε αν είναι σωστή ή λανθασμένη καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις, περιβάλλοντας με ένα κύκλο το αντίστοιχο γράμμα Σ ή Λ.

1. Η καμπύλη προσφοράς δείχνει τη σχέση μεταξύ της προσφερόμενης ποσότητας και του κόστους παραγωγής. Σ Λ
2. Η αγοραία καμπύλη προσφοράς ενός προϊόντος είναι το άθροισμα των καμπυλών προσφοράς των επιχειρήσεων που προσφέρουν το προϊόν. Σ Λ
3. Αν η τιμή ενός αγαθού αυξηθεί (*ceteris paribus*), θα αυξηθεί και η προσφορά του. Σ Λ
4. Όταν μεταβάλλεται η προσφορά ενός αγαθού, η καμπύλη προσφοράς του μετατοπίζεται. Σ Λ
5. Ο αριθμός των καταναλωτών είναι προσδιοριστικός παράγοντας της προσφοράς. Σ Λ
6. Αν $E_s < 1$, τότε η προσφορά είναι ελαστική. Σ Λ
7. Η ελαστικότητα της προσφοράς είναι μεγαλύτερη στη μακροχρόνια απ' ό,τι στη βραχυχρόνια περίοδο. Σ Λ

- **Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής**

Επιλέξτε τη σωστή απάντηση, θέτοντας σε κύκλο το κατάλληλο γράμμα.

1. Σύμφωνα με το νόμο της προσφοράς, η αύξηση της τιμής επιφέρει
 - α) αύξηση στην προσφερόμενη ποσότητα.
 - β) μείωση στην προσφερόμενη ποσότητα.
 - γ) αύξηση στην προσφορά.
 - δ) μείωση στην προσφορά.

2. Ο νόμος της προσφοράς υποδηλώνει ότι η ελαστικότητα της προσφοράς είναι πάντοτε
- ελαστική.
 - ανελαστική.
 - θετική.
 - αρνητική.
3. Εάν η τιμή ενός αγαθού αυξηθεί από 5 δρχ. σε 6 δρχ., και η προσφερόμενη ποσότητά του αυξηθεί από 10 μονάδες σε 15 μονάδες, τότε η ελαστικότητα της προσφοράς είναι
- 2,5.
 - 0,1.
 - 10.
 - 0,4.
4. Ποιο από τα παρακάτω θα μπορούσε να επιφέρει αύξηση στην προσφορά ενός αγαθού;
- Η αύξηση της τιμής του αγαθού
 - Η μείωση της τιμής του αγαθού
 - Η αύξηση των τιμών των παραγωγικών συντελεστών που χρησιμοποιούνται στην παραγωγή του αγαθού
 - Η μείωση των τιμών των παραγωγικών συντελεστών που χρησιμοποιούνται στην παραγωγή του αγαθού

• **Ερωτήσεις συμπλήρωσης κενού**

Συμπληρώστε τα κενά των παρακάτω προτάσεων, τοποθετώντας όποιες λέξεις είναι κατάλληλες από αυτές που προηγούνται των προτάσεων. Να προσαρμόσετε τις λέξεις, αν χρειάζεται, στην κατάλληλη πτώση.

- οριακό, μεταβλητό, συνολικό, σταθερό*
Το ανερχόμενο τμήμα της καμπύλης του κόστους που βρίσκεται πάνω από την καμπύλη του μέσου κόστους αποτελεί τη βραχυχρόνια καμπύλη προσφοράς της επιχείρησης.
- τιμή, ζήτηση, κατανάλωση, προσφορά*

Στην ελαστική η ποσοστιαία μεταβολή της προσφερόμενης ποσότητας είναι μεγαλύτερη από την ποσοστιαία μεταβολή της

3. *προσφορά, παραγωγή, ελαστικότητα, επιχείρηση*

Ο σπουδαιότερος παράγοντας που προσδιορίζει το μέγεθος της της είναι ο χρόνος.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΑΝΟΙΚΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

• *Ερωτήσεις σύντομης απάντησης*

1. Τι δείχνει η καμπύλη προσφοράς μιας επιχείρησης;
2. Τι είναι ο νόμος της προσφοράς;
3. Τι είναι αγοραία καμπύλη προσφοράς;
4. Ποιοι είναι οι βασικότεροι προσδιοριστικοί παράγοντες της προσφοράς;
5. Τι είναι ελαστικότητα της προσφοράς;
6. Πότε η προσφορά είναι ελαστική;
7. Πότε η προσφορά είναι ανελαστική;
8. Τι τιμή παίρνει η ελαστικότητα της προσφοράς όταν η καμπύλη προσφοράς είναι ευθεία κάθετη προς τον άξονα των ποσοτήτων;

• *Ερωτήσεις ελεύθερης ανάπτυξης - Ασκήσεις*

1. Περιγράψτε με τη βοήθεια διαγράμματος τη διαφορά μεταξύ της μεταβολής της προσφερόμενης ποσότητας και της μεταβολής της προσφοράς.
2. Εξηγήστε γιατί οι τιμές των παραγωγικών συντελεστών και η τεχνολογία της παραγωγής είναι προσδιοριστικοί παράγοντες της προσφοράς.
3. Σχολιάστε την πρόταση: «Ο σπουδαιότερος όμως παράγοντας που προσδιορίζει το μέγεθος της ελαστικότητας της προσφοράς είναι ο χρόνος».
4. Δίνεται ο παρακάτω πίνακας μιας επιχείρησης που λειτουργεί στη βραχυχρόνια περίοδο:

<i>Συνολικό προϊόν (Q)</i>	0	1	2	3	4	5	6	7
<i>Συνολικό κόστος (TC)</i>	50	63	71	77	86	100	120	149

α) Να κατασκευασθεί ο πίνακας προσφοράς της επιχείρησης.

- β) Να παρασταθεί γραφικά η καμπύλη προσφοράς της επιχείρησης και να υπολογιστεί η ελαστικότητα της προσφοράς όταν η τιμή του προϊόντος αυξάνεται από 14 δρχ. σε 20 δρχ.
5. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται τα δεδομένα μιας επιχείρησης που λειτουργεί στη βραχυχρόνια περίοδο. Οι μεταβλητοί συντελεστές είναι η εργασία και οι πρώτες ύλες, με εργατικό μισθό 7.200 δρχ. και κόστος πρώτων υλών 20 δρχ. ανά μονάδα προϊόντος.

<i>Αριθμός εργατών (L)</i>	0	1	2	3	4	5	6	7	8
<i>Οριακό προϊόν (MP)</i>	-	8	12	16	20	24	16	12	8

- α) Να παρασταθεί γραφικά η καμπύλη προσφοράς της επιχείρησης.
- β) Να υπολογιστεί η ελαστικότητα της προσφοράς όταν η τιμή μεταβάλλεται από 920 δρχ. σε 620 δρχ.

ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΜΗΣ ΑΠΑΝΤΗΣΗΣ

1. **A.** *Επιλέξτε τη σωστή απάντηση θέτοντας σε κύκλο το κατάλληλο γράμμα.*
Ποιο από τα παρακάτω θα μπορούσε να αυξήσει την προσφορά του χοιρινού κρέατος;
- Η αύξηση της τιμής του χοιρινού κρέατος
 - Η μείωση της τιμής του χοιρινού κρέατος
 - Η μείωση της τιμής του βοδινού κρέατος
 - Κανένα από τα παραπάνω
- B.** *Δικαιολογήστε την απάντησή σας.*
2. **A.** *Επιλέξτε τη σωστή απάντηση θέτοντας σε κύκλο το κατάλληλο γράμμα.*
Όταν οι παραγωγοί πρέπει οπωσδήποτε να πουλήσουν μια δεδομένη ποσότητα προϊόντος και ότι εισπράξουν, τότε η ελαστικότητα της προσφοράς είναι
- ελαστική.
 - τελείως ελαστική.
 - τελείως ανελαστική.
 - κανένα από τα παραπάνω.
- B.** *Δικαιολογήστε την απάντησή σας.*

ΠΕΜΠΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ο προσδιορισμός των τιμών

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

- *Ερωτήσεις της μορφής “σωστό-λάθος”*

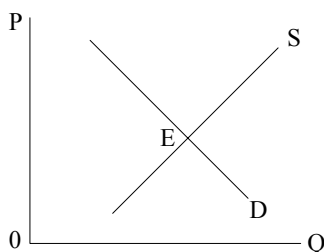
Σημειώστε αν είναι σωστή ή λανθασμένη καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις, περιβάλλοντας με ένα κύκλο το αντίστοιχο γράμμα Σ ή Λ.

1. Όταν η ζητούμενη ποσότητα είναι μεγαλύτερη από την προσφερόμενη, παρουσιάζεται πλεόνασμα.	Σ	Λ
2. Όταν υπάρχει υπερβάλλουσα ζήτηση, η τιμή μειώνεται.	Σ	Λ
3. Εάν αυξηθεί η ζήτηση, με σταθερή την προσφορά, η τιμή ισορροπίας θα αυξηθεί.	Σ	Λ
4. Εάν αυξηθεί η προσφορά, με σταθερή τη ζήτηση, η ποσότητα ισορροπίας θα μειωθεί.	Σ	Λ
5. Όταν η ζήτηση και η προσφορά μεταβάλλονται ταυτόχρονα, η τιμή ισορροπίας μεταβάλλεται πάντοτε.	Σ	Λ
6. Το κράτος παρεμβαίνει αρκετές φορές στην αγορά και επιβάλλει κατώτατες τιμές σε αγαθά, για να προστατέψει τους καταναλωτές από την υπερβολική άνοδο των τιμών.	Σ	Λ
7. Οι τιμές ασφαλείας των γεωργικών προϊόντων, είναι μια κατηγορία κατώτατων τιμών.	Σ	Λ

- *Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής*

Επιλέξτε τη σωστή απάντηση, θέτοντας σε κύκλο το κατάλληλο γράμμα.

Απαντήστε στις ερωτήσεις 1 - 5, με βάση το παρακάτω σχήμα.

1. Εάν αυξηθεί η ζήτηση, με σταθερή την προσφορά,
 - α) η τιμή ισορροπίας θα μειωθεί.
 - β) η ποσότητα ισορροπίας θα μειωθεί.
 - γ) θα αυξηθεί η τιμή ισορροπίας και θα μειωθεί η ποσότητα ισορροπίας.
 - δ) θα αυξηθεί και η τιμή και η ποσότητα ισορροπίας.
2. Εάν αυξηθεί η προσφορά, με σταθερή τη ζήτηση,
 - α) θα μειωθεί και η τιμή και η ποσότητα ισορροπίας.
 - β) θα αυξηθεί και η τιμή και η ποσότητα ισορροπίας.
 - γ) θα μειωθεί η τιμή ισορροπίας και θα αυξηθεί η ποσότητα ισορροπίας.
 - δ) θα αυξηθεί η τιμή ισορροπίας και θα μειωθεί η ποσότητα ισορροπίας.
3. Εάν μειωθεί η ζήτηση, με σταθερή την προσφορά,
 - α) θα αυξηθεί και η τιμή και η ποσότητα ισορροπίας.
 - β) θα μειωθεί η τιμή ισορροπίας και θα αυξηθεί η ποσότητα ισορροπίας.
 - γ) θα αυξηθεί η τιμή ισορροπίας και θα μειωθεί η ποσότητα ισορροπίας.
 - δ) θα μειωθεί και η τιμή και η ποσότητα ισορροπίας.
4. Εάν μειωθεί η προσφορά, με σταθερή τη ζήτηση,
 - α) θα αυξηθεί και η τιμή και η ποσότητα ισορροπίας.
 - β) θα αυξηθεί η τιμή ισορροπίας και θα μειωθεί η ποσότητα ισορροπίας.
 - γ) θα μειωθεί η τιμή ισορροπίας και θα αυξηθεί η ποσότητα ισορροπίας.
 - δ) θα μειωθεί και η τιμή και η ποσότητα ισορροπίας.
5. Εάν αυξηθεί ταυτόχρονα η ζήτηση και η προσφορά,
 - α) η ποσότητα ισορροπίας μπορεί να μειωθεί.
 - β) η ποσότητα ισορροπίας μπορεί να παραμείνει αμετάβλητη.
 - γ) η τιμή ισορροπίας μπορεί να παραμείνει αμετάβλητη.
 - δ) μπορεί να συμβεί οτιδήποτε από τα παραπάνω.
6. Ποιο από τα παρακάτω αντιστοιχεί στις τιμές παρέμβασης ή ασφάλειας των γεωργικών προϊόντων;
 - α) Δημιουργούν συνήθως «μαύρη αγορά»
 - β) Έχουν σαν στόχο την προστασία του καταναλωτή από υπερβολική άνοδο των τιμών

- γ) Δημιουργούν έλλειμμα
- δ) Κανένα από τα παραπάνω

• **Ερωτήσεις συμπλήρωσης κενού**

Συμπληρώστε τα κενά των παρακάτω προτάσεων, τοποθετώντας όποιες λέξεις είναι κατάλληλες από αυτές που προηγούνται των προτάσεων. Να προσαρμόσετε τις λέξεις, αν χρειάζεται, στην κατάλληλη πτώση.

1. ζήτηση, αγορά, προσφορά, αγοραπωλησία

Η με την ευρεία έννοια περιλαμβάνει όλα εκείνα τα μέσα με τα οποία μπορεί να πραγματοποιηθεί μια και όλους τους σχετικούς χώρους.

2. ασφάλεια, τιμή, διατίμηση, ισορροπία

Η προσδιορίζεται στην αγορά από τις δυνάμεις της προσφοράς και της ζήτησης.

3. κέρδος, έλλειμμα, κόστος, πλεόνασμα

Πάνω από το σημείο ισορροπίας παρουσιάζεται και κάτω από αυτό παρουσιάζεται

4. ανώτατη, μακροχρόνια, κατώτατη, βραχυχρόνια

Η επιβολή τιμής πρέπει να είναι, για να αποφεύγεται η «μαύρη αγορά».

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΑΝΟΙΚΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

• **Ερωτήσεις σύντομης απάντησης**

1. Τι είναι αγορά;
2. Τι είναι τιμή ισορροπίας;
3. Τι είναι ποσότητα ισορροπίας;
4. Πότε παρουσιάζεται έλλειμμα;
5. Πότε παρουσιάζεται πλεόνασμα;
6. Τι σκοπό έχει το κράτος όταν επιβάλλει ανώτατες τιμές;
7. Τι είναι «μαύρη αγορά»;

8. Τι σκοπό έχει το κράτος όταν επιβάλλει κατώτατες τιμές;
9. Πότε οι αγρότες αναγκάζονται να καταστρέψουν ένα μέρος της παραγωγής τους;

• **Ερωτήσεις ελεύθερης ανάπτυξης - Ασκήσεις**

1. Περιγράψτε με τη βοήθεια διαγράμματος πώς επιτυγχάνεται ισορροπία στην αγορά ενός αγαθού.
2. Δείξτε διαγραμματικά μια περίπτωση ταυτόχρονης μετατόπισης της καμπύλης ζήτησης και της καμπύλης προσφοράς, με αμετάβλητη την τιμή ισορροπίας.
3. Περιγράψτε συνοπτικά τις συνέπειες της κρατικής παρέμβασης στην αγορά με την επιβολή ανώτατων και κατώτατων τιμών.
4. Οι συναρτήσεις ζήτησης και προσφοράς ενός αγαθού είναι γραμμικές και στο σημείο ισορροπίας ($P_E = 10$ δρχ., $Q_E = 30$ μον.), η ελαστικότητα της ζήτησης και της προσφοράς είναι $E_D = -2$ και $E_S = 0,5$ αντίστοιχα. Να βρεθεί σε ποια τιμή θα έχουμε πλεόνασμα 30 μονάδες. Αν επιβληθεί από το κράτος ανώτατη τιμή $P_A = 6$ δρχ., ποιο θα είναι το πιθανό «καπέλο» στην τιμή του αγαθού;
5. Αν η εξίσωση ζήτησης και προσφοράς ενός αγαθού είναι $Q_D = \frac{1000}{P}$ και $Q_S = 10 + 2P$ αντίστοιχα, να βρεθούν τα έσοδα των παραγωγών στο σημείο ισορροπίας. Πώς είναι δυνατόν να αυξηθούν τα έσοδα των παραγωγών;
6. Οι συναρτήσεις ζήτησης και προσφοράς ενός αγαθού είναι $Q_D = 3000 - 4P$ και $Q_S = 1000$. Σε ποια ποσότητα παραγωγής θα είναι η πρόσοδος των παραγωγών 562.500 δρχ.; Συμφέρει τους παραγωγούς να αυξηθεί η παραγωγή τους περισσότερο απ' αυτή την ποσότητα και γιατί;
7. Η συνάρτηση ζήτησης ενός αγαθού είναι $Q_D = 40 - 2P$ και η συνάρτηση προσφοράς $Q_S = 8 + 2P$. Αν μειωθεί η ζήτηση κατά 50% και επιβληθεί από το κράτος κατώτατη τιμή $P_K = 8$ δρχ., να υπολογιστεί το πλεόνασμα.

ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΜΟΡΦΗΣ «ΣΩΣΤΟ - ΛΑΘΟΣ» ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΜΗΣ ΑΠΑΝΤΗΣΗΣ

1. **A.** Σημειώστε αν η παρακάτω πρόταση είναι σωστή ή λανθασμένη, περιβάλλοντας με ένα κύκλο το αντίστοιχο γράμμα Σ ή Λ.

Όταν παρουσιάζεται έλλειμμα στην αγορά ενός αγαθού, με κάθε μείωση της τιμής του αγαθού θα μειώνεται και το έλλειμμα.

Σ Λ

B. Δικαιολογήστε την απάντησή σας.

2. **A.** Σημειώστε αν η παρακάτω πρόταση είναι σωστή ή λανθασμένη, περιβάλλοντας με ένα κύκλο το αντίστοιχο γράμμα Σ ή Λ.

Όταν το κράτος επιβάλλει ανώτατη τιμή σε ένα αγαθό, τότε παρουσιάζεται πλεονάζουσα προσφορά στην αγορά του αγαθού.

Σ Λ

B. Δικαιολογήστε την απάντησή σας.

3. **A.** Σημειώστε αν η παρακάτω πρόταση είναι σωστή ή λανθασμένη, περιβάλλοντας με ένα κύκλο το αντίστοιχο γράμμα Σ ή Λ.

Η κρατική παρέμβαση στην αγορά με την επιβολή κατώτατων τιμών, μπορεί να οδηγήσει στη δημιουργία «μαύρων αγορών».

Σ Λ

B. Δικαιολογήστε την απάντησή σας.

ΕΚΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Μορφές Αγοράς

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

• *Ερωτήσεις της μορφής “σωστό-λάθος”*

Σημειώστε αν είναι σωστή ή λανθασμένη καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις, περιβάλλοντας με ένα κύκλο το αντίστοιχο γράμμα Σ ή Λ.

1. Η τιμή ενός προϊόντος σε μια τέλεια ανταγωνιστική αγορά, προσδιορίζεται από την επιχείρηση που το παράγει.	Σ	Λ
2. Το επιπλέον έσοδο από την πώληση μιας επιπλέον μονάδα προϊόντος, ονομάζεται οριακή πρόσοδος.	Σ	Λ
3. Στον τέλειο ανταγωνισμό, η οριακή πρόσοδος και η μέση πρόσοδος είναι σταθερές και ίσες με την τιμή του προϊόντος.	Σ	Λ
4. Όταν μια επιχείρηση βρίσκεται σε θέση ισορροπίας, τότε η οριακή πρόσοδος της επιχείρησης είναι μεγαλύτερη από το οριακό κόστος.	Σ	Λ
5. Μια επιχείρηση σε αγορά πλήρους ανταγωνισμού για να παράγει στη βραχυχρόνια περίοδο, θα πρέπει η τιμή του προϊόντος να είναι τουλάχιστον ίση με το μέσο συνολικό κόστος της επιχείρησης.	Σ	Λ
6. Το ανερχόμενο τμήμα της βραχυχρόνιας καμπύλης του μέσου μεταβλητού κόστους μιας επιχείρησης σε αγορά πλήρους ανταγωνισμού, αποτελεί τη βραχυχρόνια καμπύλη προσφοράς της επιχείρησης.	Σ	Λ
7. Η συνθήκη ισορροπίας της μονοπωλιακής επιχείρησης είναι η ίδια, όπως και της επιχείρησης στον πλήρη ανταγωνισμό.	Σ	Λ
8. Οι επιχειρήσεις στο ολιγοπώλιο ανταγωνίζονται μεταξύ τους μόνο στην τιμή του προϊόντος.	Σ	Λ

• **Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής**

Επιλέξτε τη σωστή απάντηση, θέτοντας σε κύκλο το κατάλληλο γράμμα.

1. Η τιμή ενός προϊόντος σε αγορά πλήρους ανταγωνισμού
 - α) είναι πάντοτε η ίδια.
 - β) είναι πάντοτε δεδομένη για κάθε επιχείρηση.
 - γ) καθορίζεται τις περισσότερες φορές από την επιχείρηση που το παράγει.
 - δ) καθορίζεται τις περισσότερες φορές από τη μεγαλύτερη επιχείρηση.

2. Όταν μια επιχείρηση σε τέλεια ανταγωνιστική αγορά βρίσκεται σε βραχυχρόνια ισορροπία, τότε η τιμή του προϊόντος που παράγει η επιχείρηση ισούται πάντοτε με
 - α) το ελάχιστο μέσο συνολικό κόστος.
 - β) το ελάχιστο μέσο μεταβλητό κόστος.
 - γ) το ελάχιστο οριακό κόστος.
 - δ) κανένα από τα παραπάνω.

3. Κάθε μονοπωλιακή επιχείρηση που βρίσκεται σε θέση ισορροπίας μπορεί να αυξήσει το κέρδος της
 - α) επιβάλλοντας μεγαλύτερη τιμή στο προϊόν της.
 - β) αυξάνοντας την παραγωγή της.
 - γ) μειώνοντας την παραγωγή της.
 - δ) με καμία από τις παραπάνω ενέργειες.

4. Όταν σε μια αγορά υπάρχουν πολλές επιχειρήσεις και κάθε επιχείρηση έχει τη δυνατότητα να προσδιορίζει διαφορετική τιμή για το προϊόν της, που είναι σχετικά διαφοροποιημένο από τα προϊόντα των άλλων επιχειρήσεων, τότε η αγορά είναι
 - α) πλήρως ανταγωνιστική.
 - β) ολιγοπωλιακή.
 - γ) μονοπωλιακή.
 - δ) κανένα από τα παραπάνω.

• **Ερωτήσεις συμπλήρωσης κενού**

Συμπληρώστε τα κενά των παρακάτω προτάσεων, τοποθετώντας όποιες λέξεις είναι κατάλληλες από αυτές που προηγούνται των προτάσεων. Να προσαρμόσετε τις λέξεις, αν χρειάζεται, στην κατάλληλη πτώση.

1. σταθερή, οριακή, μεταβλητή, μέση, συνολική, τακτική

Στον τέλειο ανταγωνισμό η πρόσδοδος και η πρόσδοδος είναι και ίσες με την τιμή.

2. πρόσδοδος, ισορροπία, ύπαρξη, ισότητα

Η συνθήκη της επιχείρησης προκύπτει από την οριακής προσόδου και οριακού κόστους, όταν το οριακό κόστος ανέρχεται.

3. πώληση, συμφωνία, τμηματοποίηση, μονοπώληση

Επειδή όμως οι μεταξύ των επιχειρήσεων του ολιγοπωλίου οδηγούν πολλές φορές σε ουσιαστική της αγοράς, το κράτος παρεμβαίνει νομοθετικά για να προστατεύσει τους καταναλωτές.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΑΝΟΙΚΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

• **Ερωτήσεις σύντομης απάντησης**

1. Με τι σχετίζεται η συμπεριφορά κάθε επιχείρησης στην αγορά;
2. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά του τέλειου ανταγωνισμού;
3. Ποιες δυνάμεις προσδιορίζουν την τιμή του προϊόντος στην αγορά του πλήρους ανταγωνισμού;
4. Τι εννοούμε όταν λέμε ότι το προϊόν όλων των επιχειρήσεων στην αγορά του τέλειου ανταγωνισμού είναι ομοιογενές;
5. Τι είναι συνολική, μέση και οριακή πρόσδοδος;
6. Ποιες δαπάνες συμπεριλαμβάνονται στο συνολικό κόστος μιας επιχείρησης;
7. Τι εννοούμε με τον όρο οικονομικό αποτέλεσμα της επιχείρησης;
8. Με τι ισούται το κέρδος της επιχείρησης;
9. Πότε η επιχείρηση βρίσκεται σε θέση ισορροπίας;
10. Ποια είναι η συνθήκη ισορροπίας για την επιχείρηση;
11. Πότε είναι προτιμότερο για την επιχείρηση να μην παράγει;
12. Γιατί η αγορά του πλήρους ανταγωνισμού θεωρείται η άριστη μορφή αγοράς;

13. Τι μπορεί να κάνει μια πλήρως ανταγωνιστική επιχείρηση για να αυξήσει το κέρδος της;
14. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά του μονοπωλίου;
15. Ποιες είναι οι αιτίες δημιουργίας μονοπωλίου;
16. Ποια είναι η συνθήκη ισορροπίας της μονοπωλιακής επιχείρησης;
17. Με ποιους τρόπους μπορεί η μονοπωλιακή επιχείρηση να αυξήσει το κέρδος της;
18. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά του ολιγοπωλίου;
19. Με ποιους τρόπους ανταγωνίζονται οι επιχειρήσεις στο ολιγοπώλιο;
20. Τι είναι η ηγετική επιχείρηση στο ολιγοπώλιο;
21. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά του μονοπωλιακού ανταγωνισμού;

• **Ερωτήσεις ελεύθερης ανάπτυξης - Ασκήσεις**

1. Σχολιάστε την πρόταση: «Η επιχείρηση βρίσκει τη θέση ισορροπίας της, όταν φθάσει σ' εκείνο το μέγεθος παραγωγής, όπου το οριακό κόστος ανερχόμενο ισούται με την οριακή πρόσοδο».
2. Περιγράψτε τον ανταγωνισμό των επιχειρήσεων στην ολιγοπωλιακή αγορά.
3. Τα δεδομένα του παρακάτω πίνακα αφορούν μια επιχείρηση που λειτουργεί σε πλήρως ανταγωνιστική αγορά. Η αγοραία συνάρτηση ζήτησης είναι $Q_D = 50 - P$ και η αγοραία συνάρτηση προσφοράς είναι $Q_S = 8 + 2P$.

Προϊόν (Q)	0	1	2	3	4	5	6	7
Συνολικό κόστος (TC)	50	63	71	77	86	100	123	157

Να βρεθεί η θέση ισορροπίας της επιχείρησης και να υπολογιστεί το κέρδος ή η ζημιά. Συμφέρει την επιχείρηση να παράγει και γιατί;

4. Στην παραπάνω άσκηση υποθέστε ότι ο αριθμός των επιχειρήσεων που παράγουν το προϊόν μειώθηκε και οι ποσότητες που προσφέρονται σε κάθε τιμή είναι κατά 50% μειωμένες.
 - α) Να βρεθεί η νέα θέση ισορροπίας και να υπολογιστεί το κέρδος ή η ζημιά της επιχείρησης.
 - β) Να βρεθεί γραφικά το κέρδος ή η ζημιά της επιχείρησης από το διάγραμμα με τη συνολική πρόσοδο και το συνολικό κόστος.

- γ) Να βρεθεί γραφικά το κέρδος ή η ζημιά της επιχείρησης από το διάγραμμα με το οριακό, μέσο μεταβλητό και μέσο συνολικό κόστος.

**ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ
ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΜΗΣ ΑΠΑΝΤΗΣΗΣ**

1. **A.** *Επιλέξτε τη σωστή απάντηση θέτοντας σε κύκλο το κατάλληλο γράμμα.*
Η καμπύλη ζήτησης για κάθε επιχείρηση σε μια πλήρως ανταγωνιστική αγορά είναι
α) μια ευθεία παράλληλη προς τον άξονα των ποσοτήτων.
β) μια ευθεία κάθετη προς τον άξονα των ποσοτήτων.
γ) η αγοραία καμπύλη ζήτησης.
δ) κανένα από τα παραπάνω.
- B.** *Δικαιολογήστε την απάντησή σας.*
2. **A.** *Επιλέξτε τη σωστή απάντηση θέτοντας σε κύκλο το κατάλληλο γράμμα.*
Τα εστιατόρια είναι ένα παράδειγμα
α) αγοράς πλήρους ανταγωνισμού.
β) αγοράς μονοπωλιακού ανταγωνισμού.
γ) ολιγοπωλιακής αγοράς.
δ) μονοπωλιακής αγοράς.
- B.** *Δικαιολογήστε την απάντησή σας.*